

OPERASPÖKET

Eller

*Det finns en massa spöken
Dom käkar, dom käkar lingonsylt!*

Skrivet av Mats "Masse" Burhammar

Spexet utspelar sig Paris under 1800-talets början (eller kanske 1700-talets slut) i ett förut storslaget men nu nedgången operahus som ligger i utkanterna av stadens nöjeskvarter. Samma operahus där det legendariska operaspöket härjade många år tidigare. Ägarna kämpar tappert för hålla operan öppen trots stora ekonomiska problem och har just fått tag på en sponsor som de hoppas kan bli räddningen. Under tiden har den lömske dirigenten planer för operahusets slutliga konkurs och den unga körflöckan Agnes försöker få sitt stora genombrott som operaförfattare. Allt medan en brinnande kärlekshistoria ligger och pyr i bakgrunden.

A-roller (6 stycken)

Makarna, tillika direktörerna Andre och Geri Firmin

Paret Firmin är ägare till det än gång storslagna operahuset. Verksamheten har på senare år blivit mindre och mindre lönsam. Samtidigt har de båda på varsitt håll gjort sig av med deras gemensamma förmögenhet (Var och en är ovetande om den andres slöseri utan är övertygade om att de är de själva som är ansvariga och mörkar detta för den andre). De hoppas därför kunna vända den alltmer olönsamma verksamheten till en succé innan de hamnar på gatan. De har dock svårt att komma överens om detaljerna (De har varit gifta lite för länge) och drar hela tiden åt motsatta håll. Andre har även börjat fatta tycke för den vackra körsångerskan Agnes och Geri har börjat fatta tycke för den vackra sponsorn Raoul (som de just fått klorna i för att få lite snabbt ekonomiskt tillskott). En av få saker de är överens om är att de båda älskar sin dotter Kristine över allt annat och de är helt oförmögna till att inse att hon inte är särskilt bra som operasångerska.

Dottern och operadivian Kristine

Kristine är dotter till direktörerna och kämpar tappert för att hålla ihop ensemblen och för att hålla operahuset öppet. Hon är väldigt omtyckt av de som jobbar i operahuset då hon försvarar dem inför sina föräldrar då dirigenten vill att en och annan ska avskedas för inkompetens. Tyvärr är hon inte lika bra på scenen, och därför är hon beroende av att hennes föräldrars operahus förblir öppet då hon skulle få svårt att få anställning någon annanstans.

Körsångerskan och pjäsförfattarinnan Agnes

Körsångerska och Kristines närmaste vän. Hon har under en lång tid varit intresserad av pjässkrivande och komponerande men har aldrig lyckats få någon intresserad av hennes verk då hon bara är en fattig körflöcka och kan således knappast åstadkomma något som kan tilltala de finare klasserna. Hon hoppas på att Direktörernas ständigt

växande desperation ska vara tillräckligt för att de skall intressera sig för hennes senaste pjäs som hon nyligen börjat skriva på.

Sponsorn Raoul

Paris vackraste man och alla kvinnor vill ha honom på grund av detta. Det är något han börjar tröttna på och han vill istället hitta någon som älskar honom för den han är. Raoul är dessutom så pass rik på grund av alla presenter han får från kärlekskranka kvinnor att han har fullt sjå med att göra av med sina pengar så han kan få lite extra rum i sin lägenhet. Han har därför intresserat sig för operahuset då opera är ett av hans stora nöjen. Direktörerna är dock inte medvetna om hur mycket pengar Raoul faktiskt är villig att ge dem så de besvärar honom ständigt med att hitta på dåliga ursäkter för att suga ut ytterligare några lire. Som om inte kvinnoproblemen var tillräckligt har Raouls intresse för opera blandats med hans excentricitet (hade han varit mindre rik hade han haft neuroser och tvångstankar, men nu är han rik och alltså excentrisk) och det är väldigt viktigt för honom att allt han gör blir gjort på rätt sätt (således måste han ibland göra entré två eller tre gånger innan han får till något han är nöjd med, eller så måste han pröva olika sätt att leverera en replik innan han hittar ett sätt han gillar. Bör dock användas ganska sparsamt och aldrig om samma sak två gånger så det inte blir tjatigt). Han kan även ha några mindre tvångstankar (som att han alltid måste knacka på ett speciellt sätt) som kan understryka att han inte är riktigt rätt i huvudet.

Diregenten Piangi

Piangi var en gång en älskad och berömd dirigent som söktes av alla de stora orkestrarna, men då han började bli äldre tog han tacksamt emot erbjudandet om en permanent anställning på ett då populärt och storslaget operahus. Nu, flera år senare är han förtvivlad över att vara fast på ett så nedgången och mediokert ställe. Olyckligtvis för honom står det i hans kontrakt att han måste vara operahusets dirigent så länge det är öppet. Han är också innerligt trött på att behöva stå ut med Kristine som "stjärna" då hon enligt honom överhuvudtaget inte kan sjunga en enda ren ton. Han är även väldigt irriterad på direktörerna som vägrar lyssna på honom när han klagar på olika (enligt honom) inkompetenta sångare och anställda. Om han bara kunde få operahuset att bomma igen skulle han kunna återvända till de större och finare operahusen, eller kanske till och med dra sig tillbaka istället för att behöva stå ut med ett gäng odugliga amatörer som verkar finna nöje i att helt förstöra hans försök att få till njutbara föreställningar. Kanske är det dags att ta saken i egna händer och göra sig av med de som bara förstör föreställningarna.

Föreslagna B-roller

Operans besättning

Kör, orkester och scenarbetare i den utsträckning som behövs.

Operaspöket

Rätt onödig, egentligen, såvida han inte stoppas in på lite fler ställen än sist i akt 3 => MEN det kan ju vara roligt, om inte annat så för att faktiskt ha med "det riktiga" operaspöket på nått sätt.

Akt 1 (Bakom operahusets scen)

Direktörerna/makarna Andre och Geri har slutligen lyckats hitta en villig sponsor till deras operahus: den undersköna kvinnokarlen Raoul! Med finansieringen säkrad måste de två direktörerna bara få tag på en pjäs skriven av en välkänd författare för att locka publik till salongen. Lilla körsångarskan Agnes försöker förgäves få dem att läsa pjäsen som HON har skrivit. Andre är intresserad men Geri vägrar tro på att en körflicka kan skriva en pjäs som är bra nog. Helst skulle hon vilja ha en pjäs av det legendariska "Operaspöket", men man kan ju inte få allt.

Dirigenten Piangi är mycket upprörd över att direktörerna lyckats få fram en sponsor och försöker istället övertyga dom om att det är lika bra att lägga ner operahuset på än gång och på så sätt inte förlora mer pengar. Han försöker även övertyga Raoul om att operahuset är ett svart hål, ekonomisk sett, och att direktörernas löften om att det snart skall gå med vinst är helt grundlösa (ovetandes om att detta är precis vad Raoul är ute efter).

Under tiden förälskar sig Raoul i den vackra Kristine, men vill själv bli älskad för den han är inuti och inte för att han är vacker. Han råkar hitta en cape och en mask bland de gamla scenkläderna och bestämmer sig för att klä ut sig till det omtalade, men aldrig sedda Operaspöket för att vinna Kristines kärlek.

Kristine, som redan har blivit förälskad i "en herre hon såg på torget" samma morgon (Raoul), är inte helt intresserad av Operaspökets närmanden. Då hon beklagar sig för sin mor uppmanar denna henne att omedelbart lova en romans i utbyte mot en pjäs. Av lojalitet mot operan stämmer Kristina, trots vissa samvetskval, slutligen möte med sin nya beundrare.

Andre letar upp Agnes (som han tycks ha blivit smått förtjust i då han är innerligt trött på sin fru) och föreslår att om Geri nu vill ha en pjäs av operaspöket så får väl Agnes klä ut sig till operaspöket. Han plockar fram en cape och en mask ur en låda och sålunda maskerad ger sig Agnes ut för att få Geri intresserade av hennes pjäs. Men innan hon hinner till dennas kontor blir hon stoppad av Kristine (som tror att det är den utklädde Raoul hon pratar med). Kristine försöker kela lite med Operaspöket och antyder hela tiden att det vore snällt om denne skrev en pjäs åt direktörerna. Agnes, som blir åtskilligt förvirrad men väldigt nöjd, lovar att presentera en pjäs för direktörerna på en gång och går iväg för att leta upp dom. Kristine pustar ut och klagar lite över att hon måste låtsas älska en annan innan hon går i väg för att pudra näsan (eller nått annat).

Agnes (fortfarande utklädd) hittar Geri och visar henne första akten på sin pjäs. Geri är mycket nöjd över att slutligen ha fått operaspökets hjälp och de skiljs åt.

Geri springer på Raoul (ej utklädd, men med mask och hatt i handen bakom ryggen). Raoul frågar om hon sett Kristina och hon säger att denna är i krokarna. Raoul tackar och lovar att han ska ordna fram ännu mer pengar åt dem följande vecka. Geri tackar och bockar (niger) och försvinner.

Raoul maskerar sig men springer ihop med Andre (som tror att det är den utklädda Agnes han mött). Andre undrar om hon (Raoul) pratat med Geri än varpå Raoul konfunderat svarar ja (han frågade henne ju just om Kristina). Andre frågar om hon

var nöjd varpå Raoul än en gång svarar ja (han lovade ju mer pengar). Han blir allt mer konfunderad när Andre kallar honom för ”duktig flicka” och ger honom en kysst varpå Andre försvinner därifrån.

Strax därefter dyker Kristina upp. Hon undrar om han (Raoul) pratat med direktörerna varpå han konfunderat svarar ja (han gjorde ju just det). Hon frågar om de var nöjda varpå Raoul än en gång svarar ja. De två kuttrar en del innan Operaspöket (Raoul) försvinner. Kristina sitter kvar ett tag och filosoferar över att operaspöket är rätt trevlig ändå.

Dirigenten börjar frukta att operahuset inte alls kommer att gå i konkurs och efter en extra plågsam repetition (kören sjöng falsk, orkestern spelade fel och scenarbetarna tappade hammare hela tiden) bestämmer han sig för att ingripa på ett mer handfast sätt i utvecklingen. Han klär ut sig till det legendariska Operaspöket som på senaste tiden återigen börjat dyka upp i operahusets korridorer och börjar så maskerad rigga upp fällor för att bli av med samtliga som jobbar för att rädda operan. Dessutom hoppas han att genom att klä ut sig till Operaspöket misskreditera denna så att dennes pjäser aldrig mer kommer att vara eftertraktade. Kristine, som börjar bli riktigt förälskad i Operaspöket (Raoul) misstar vid ett tillfälle dirigenten för ”sitt” operaspöke (Raoul) och hjälper ovetandes honom att rigga upp en av fällorna under konstant kärlekskutter från hennes sida och allt mer växande irritation från dirigenten.

Raoul hamnar nästan i fällan men blir fördröjd på grund av sitt behov av att få till något han gör på rätt sätt och istället blir några scenarbetare (eller körmedlemmar, dansare, annan valfri b-roll) dödade av fällan (kanske hamnar under en fallande fond). Dirigenten (utklädd) visar sig hånskrattande och försvinner ut i kulisserna. Direktörerna kommer in och undrar vad som hände varpå Raoul (som inte vill misskreditera operaspöket då detta är en förklädnad han själv använder) övertygar dem om att det var en olyckshändelse. Direktörerna oroar sig över att försäkringspremierna kommer att skjuta i höjden men Raoul tröstar med en till påse pengar. Direktörerna blir överlyckliga och börjar omedelbart hitta på anledningar till att få mer pengar medan de förolyckade scenarbetarna blir utstädade.

Akt 2 (operahusets scen)

Repetitionerna har börjat för den nya pjäsen, men mitt under ett sångnummer sker ännu en "olycka" som nästan (men inte riktigt) råkar ta Kristine av daga. Repetitionen avbryts och Kristine leds iväg för att få vila sig lite. Dirigenten försöker förtvivlat få Direktörerna att inse att det hela är dömt att misslyckas och att olyckan inte kan vara annat än ett dåligt omen. Direktörerna gör sig bästa för att lugna dirigenten och försöker trösta honom med att det hela nog ska gå bra och att operahuset inte ska stänga än på många år. Detta gör dirigenten än mer frustrerad (då han VILL att operahuset skall stängas) och stormar iväg för att hitta på en än värre olycka.

Agnes kommer fram och försöker presentera andra akten som hon skrivit till pjäsen, men Geri föser henne åt sidan och säger att dom inte är intresserade av vad körflickor kan ha för åsikter. Andre tecknar åt Agnes att hon glömt förklä sig och Agnes springer iväg för att klä ut sig till operaspöket.

Under tiden kommer Raoul in för att fråga hur saker fortskrider och får en snabb förklaring av vad som just hänt. Förskräckt av hans älskades närkontakt med döden kräver han genast att få träffa henne utan att tänka på att han inte är utklädd. Kristina kommer in och får syn på mannen som hon hade sett på marknaden och blivit förälskad i (Raoul, ovetandes om att han även är operaspöket som hon också fallit för). Hon tänker högt ett ögonblick om vandan att vara kär i två personer innan hon kastar sig över Raoul och förklarar att hon varit kär i honom ända sedan hon såg honom skymta förbi i en folkmassa tidigare.

Raoul blir orolig för att han förstört allting genom att träffa Kristine öga mot öga utan förklädnaden och Geri vill ju inte att Operaspöket skall bli svartsjukt så de två hjälps åt att få bort Kristina. Direktörerna följer henne till hennes loge för att hon ska få lugna sig lite, och Raoul står kvar på scen (ensam) där han klär ut sig till operaspöket för att hälsa på Kristine under förklädnad för att se om hon bara har ögon för honom som vacker yngling i stället för att bli förälskad i den han är innerst inne. Han har precis fått på sig masken och capen när Agnes (också utklädd) kommer inspringande med näsan i sina papper för att visa de senaste ändringarna för direktörerna. De två springer på varandra och en pinsam tystnad uppstår. Samtidigt kommer dirigenten (också förklädd) insmygande för att rigga nästa fälla. Han är väldigt noga med att titta bakom sig hela tiden vilket är anledningen till att han inte ser vad som är framför honom och han stöter in i de två andra (kan vara bra läge för ett koreograferad dansnummer, kanske?). De tre tittar pinsamt på varandra och undrar hur de ska förklara det här när Geris röst hörs ropa på Andre. Raoul och dirigenten tar det som ett tecken på att de ska sticka och gör detta. Agnes står paff kvar tills Geri kommer in på scen och presenterar sedan pjäsens andra akt. Geri tycker att det låter bra och de två lämnar scenen diskuterandes sinsemellan.

När scenen slutligen är tom kommer dirigenten insmygande och riggar nästa fälla.

(lite tid går)

Det är dags för repetitionen igen och Raoul (utklädd) lovar att vänta på Kristine bakom kulisserna medan hon repar. Men precis efter öppningsnumret så utlöses återigen en av dirigentens fällor och en ljuskrona (t.ex.) faller ner över scenen. Kristine undkommer precis, men krashen avslöjar Raoul där han står gömd (utklädd)

och alla tror att det är det är operaspöket och att det är denne som ligger bakom fällan. Raoul flyr i panik ner i operahusets källare.

Dirigenten, som ser en ypperlig chans att göra sig av med Kristine och kanske direktörerna också (med en lämplig syndabock att lägga skulden på), uppmanar alla till att beväpna sig och ge sig ner i källaren på jakt efter Operaspöket. Direktör Andre avslöjar att han har ett par pistoler på sitt kontor (man måste ju vara beredd på en duell!). Dirigenten lyckas tala till sig en av dem, och sålunda beväpnade ger de sig alla ner i källaren.

Akt 3 (Operahusets källare och katakomber)

Skulle kunna inledas med ett sångnummer där alla jagar varandra kors och tvärs över scen (och ut och in på scen) i ett ständigt ökande tempo. "I bergakungens sal" kan vara ett lämpligt stycke för detta ändamål.

I vilket fall som helst delar jägarna snart upp sig i mindre grupper. André ser till att hamna tillsammans med Agnes då han ser de mörka källargångarna som en lagom diskret plats för att föreslå ett litet förhållande vid sidan av. Dirigenten hugger snabbt tag i Kristine då han anser att detta är ett så gott tillfälle som något att göra sig av med denna. Kvar blir Geri som undrar vart alla tog vägen och sen ger sig av på egen hand.

På det följer lite mer springande fram och tillbaka där de olika grupperna springer på varandra. Exempelvis kan Geri komma på Andre och Agnes där de står och romantiserar i mörkret och dirigenten kan upprepade gånger försöka ha ihjäl Kristine men misslyckas antingen av ren otur eller på grund av att de springer på någon annan i sista sekund.

Efter lite letande springer dirigenten och Kristine slutligen på en gråtande Raoul (fortfarande förklädd). När han ser de båda sliter han av sig masken och bedyrar sin oskuld till Kristine som tror på honom. Dirigenten ser det som ett ypperligt tillfälle att göra sig av med både operahusets sponsor samt dess största (enda) stjärna (tur att det är en dubbelpipig pistol!). På äkta skurkmaner berättar han att han låg bakom allt och drar som bevis fram sin egen mask som han sätter på sig för att återigen kunna lägga all skuld på operaspöket. Samtidigt brakar direktör Andre ut på scen, och då han ser masken förutsätter han att det är dirigenten de jagat, och skjuter således denne.

Raoul gömmer snabbt undan sin egen mask och lovar av tacksamhet att hyra Paris främste dirigent för att ersätta den nu döde.

Geri beklagar sig över att Operaspöket nu inte kommer att kunna avsluta sin pjäs, men Agnes kliver fram i sin maskering och avslöjar att det var hon som skrev pjäsen, under "pseudonym" och räcker över en sista akten av pjäsen.

Raoul och Kristine bestämmer sig för att gifta sig.

Direktörerna får sin succé.

Agnes får erbjudande om att fortsätta skriva pjäser (under pseudonym förståss).

Alla är överens om att Operaspöket nog har setts för sista gången, men när alla andra har lämnat scenen kommer en ny figur fram ur skuggorna: det riktiga operaspöket!

Förslag på karaktärsutveckling

Andre kan bli mer och mer förälskad i Agnes under spexets gång, och Geri kan på samma sätt bli mer och mer betuttad i Raoul. Kristine får till en början större och större skuldkänslor för att hon försöker manipulera Operaspöket. Sedan kan hon övergå till att bli mer och mer velig inför att vara förälskad i två olika personer (Raoul och Operaspöket, som sedan visar sig vara samma person). Dirigenten blir mer och mer frustrerad tills han slutligen "klickar" och går över gränsen till att bli mördare. Raoul kan till en början vara ängslig över om Kristine skall älska honom för den han är, övergå till förtvivlad när han i akt två tror att hon genomskådat hans förklädnad och bara älskar honom för hans utseende för att slutligen bli överlycklig när han inser att hon inte förstått att det är han som klätt ut sig till operaspöket och alltså älskar honom för den han är. Agnes har jag inga bra förslag till, men så behöver kanske inte alla karaktärer växa och utvecklas under spexets gång.

**Förvirring om vem som är vem av operaspökerna kan rådas bot på genom att ge olika spökerna varsin slokhatt med olika färg på fjädrarna. Alternativt olika färg på capernas foder (hur publiken nu skulle se det =). Allt för stora skillnader i höjd och kroppsform mellan de olika "spökerna" skulle kunna rådas bot på genom att en lång person råkar stå på knä bakom några lådor och således framstår som kort för en ouppmärksam motspelare.*

Källor:

Musikalen av Andrew Lloyd Webber

Samt

Den ursprungliga novellen av Gaston Leroux

Samt

Romanen "Masker", skriven av Terry Pratchett